

č. 5/44

Por. M.

Blesková válka.

Všeobecné úvahy o metodách prosakování.
Prosakování (infiltrace) hospodářské,
politické i vojenské.

Bylo to v tragických dnech Francie. Dne 24. května 1940 dostihl nepřítel pobřeží lamancheského průlivu u Abbéville. O den později vyjádřil se francouzský ministerský předseda Paul Reynaud takto:

„Je pravda, že naše klasické představy o vedení války narážejí na zcela nové bojové metody. Nepřítel užívá starých a zcela nových bojových prostředků ve formě, kterou jsme vůbec neočekávali a nadto vede válku v totálním smyslu, rozkládá naše zázemí. Jen rozpoznání těchto metod může zachránit Francii před katastrofou.“

Bitva na západě byla vlastně bojem dvou generací. Prvá, starší stavěla svou kariéru na minulé slávě světové války. Proti ní stála generace nová, které světová válka sloužila pouze jako škola. Každá generace má však pochopení pouze pro jednu epochu.

Každý vojevůdce učil se u svých předchůdců. Tak se učil Karel XII. u Alexandra Velikého, Bonaparte od Bedřicha Velikého a Foch od Napoleona. Kdyby byl však jen jediný z nich přesvědčen, že učení jeho předchůdce je věčné, sotva by se byl objevil v dějinách světa. Nic na světě, nejméně však taktika, je ve stavu klidu (nepohyblivém). Vše podléhá neustálé obnově, vývoji, v němž vždy něco vzniká, jiné zaniká a přežívá se.

K této zásadě dialekticko-materialistického světového názoru přiznává se vlastně také Clausewitz. „Čím se díváme dále zpět do dějin válečnictví, tím jsou pro nás nepotřebnější. Nejméně upotřebitelné jsou klasické dějiny válečnictví.“ Není snad Clausewitz tvůrcem materialistické taktiky? To, čemu se Napoleon naučil od Alexandra Velikého nebyl jistě způsob boje a zasazení, neboť to je závislé na vývoji techniky. To co čerpal z klasických dějin válečnictví byla především morální inspirace.

Tvůrci nové válečné metody byli němečtí teoretikové. Ludendorff hlásal „totální válku“. V zásadě je tato kniha moderním

vydáním Clausewitze. Němci zůstali věrni ortodoxním metodám této taktiky, nahradili pouze živé masy stroji. Nerozšířili pouze učení Clausewitzovo v totálním vojenském smyslu na celou zemi protivníkovu, nýbrž přenesli tyto metody také na hospodářské, politické a diplomatické pole. Je-li podle Clausewitze válka pouze pokračováním politiky jinými prostředky, musí tedy metody jeho učení platit také pro politiku. Jak již naznačeno, politika a hospodářství jsou souběžnými pojmy.

Základní metodou německé bleskové války jest infiltrace (prosakování). V tom můžeme opět jasně rozeznati tři stupně: hospodářské, politické a konečně vojenské prosakování. Nejprve vyhledá si útočník nejslabší bod v posičním předivu protivníkově. Toho využije k pronikání. Propracuje se malým ventilem, proniká stále kupředu a rozšiřuje získané úspěchy stále více.

Hitlerovým cílem bylo od začátku získání světové nadvlády. Bezpečnost Evropy spočívala na kolektivním systému. Aby tento systém rozbil, užil rovněž starého Clausewitzova učení. Nejprve rozdělit síly protivníkovy a potom je jednotlivě a postupně rozbít. Pro Hitlera nebylo skutečně těžkou úlohou najít slabé body evropského bezpečnostního systému. Světový kapitalismus dosáhl svého vrcholného bodu, imperialismu. V této epoše finančního kapitálu zmocnily se monopolistické kapitalistické svazy rozhodující úlohy. Ohromně koncentrovaný bankovní kapitál sloučil se s kapitálem průmyslovým. Vývoz kapitálu do cizích zemí nabyl velikých rozměrů. Je to epocha, kdy probíhá hosp. rozdělení celého světa mezi internacionální trusty. Tento proces, v němž se bankovní kapitál zmocňuje trhů, nemůže proběhnouti bez konkurenčních bojů. Těch využil Hitler k prvnímu stupni infiltrace (prosakování), k prosakování hospodářskému. Nedbal v těchto jednotlivých zemích ani tolik hospodářských zájmů Německa, jako spíše hledal spojení v těch kapitalistických kruzích, které by byly ochotny z konkurenčních důvodů rozbít evropskou bezpečnost. Rozděлил nejprve své odpůrce, podle Clausewitze, v mezistátním smyslu, aby tak od sebe oddělil problémy evropské politiky. Typickým příkladem bylo rozdrčení východoevropského spojeneckého systému, Malé dohody.

Aby však dosáhl ještě lehčí hry nespokojil se pouze s tímto rozdělením ve smyslu zahraničně politickém. Podařilo-li se prosakování hospodářské do některé země, přešel Hitler k druhému stupni, k vnitro-politickému prosakování. K tomu mu sloužily jako východiska kapitalistické kruhy, s kterými byl v hospodářském spojení. Brzy se k nim přidružilo i několik politiků a generálů. Těmto ješitným postavám imponovala

nesmírně velká sláva, kterou se korunoval fašistický světový názor. Ve skutečnosti nebyly však nic víc, jak reklamní figury, Gauleitry německých imperialistických zájmů. Pak počala propaganda své dílo. Také zde našel Hitler snadno onen slabý bod k prosakování. Byla to krise demokracie, protiklady kapitalismu, boj mezi politickou pravicí a levicí. Propaganda měla přesvědčiti měšťanské vrstvy, hlavně mládež, že fašistická státní forma vyhovuje lépe zájmům národa než demokracie. Tak vznikly v jednotlivých zemích různé fašistické strany se svými vůdci, kteří všichni se snažili nápodobiti Hitlera. Dějiny posledních let připomínají nám celou řadu těchto vlastizrádců: Franco, Henlein, Neumann, Tiso, Tuka, Foerster, Degrelle De la Roque, Quisling, Szallassy, Stojadinovič, Antonescu, Boris a možná také Petain, Weygand a Darlan. Tito lidé stali se vůdci páté kolony a skutečně do dnes nevstoupila německá armáda do žádné země, která by nebyla politicky prosáknuta a připravena. Až sem se zabýváme úvahami o hospodářském a politickém prosakování.

Německý generální štáb našel rovněž velmi snadno slabý bod ve francouzských vojenských doktrínách k prosakování čistě vojensko taktickému. Spočíval v dominujícím (převládajícím) přesvědčení, že palba přemáhá každý pohyb. Skutečně světová válka skončila s bilancí ve prospěch obrany. U Jeny vypálil jednou francouzský pěší prapor za minutu kolem 2.000 ran. Tato palebná schopnost byla ve světové válce dosažena v r. 1918 jen se třemi kulomety. Toto přesvědčení vychovalo francouzskou armádu v duchu především defensivním. Důstojníci generálního štábu nebyli vůbec vůdcovskými povahami. Spoutání telefoními dráty stali se byrokracií bojiště. Žili v psychose Maginotovy linie a nedovedli se správně odpoutat od představ posíční války. Maginotova linie stala se nejen hrází proti Hitlerovu Německu, ale také proti pochopení moderního boje. Byli připraveni k vedení statické války.

Takové pevnosti, jako byla Maginotova linie, nebyly nejčastěji k ničemu, ať již posuzujeme čínskou zeď nebo snad římská opevnění. Opevnění odsoudila obránce již a priori k defensivě, která nemohla přinést žádné skutečné rozhodnutí.

Jinak však německý generální štáb. Ten ocenil správně taktické použití moderních útočných prostředků. Jak již dříve podotknuto, zůstal německý generální štáb věren Clausewitzovi, ovšem v moderní formě. V zásadě vycházely jejich doktriny — krátce shrnuto — z těchto zásad: pouze útok může přinést rozhodnutí. Útok je nejsprávnějším způsobem obrany. Útok vyžaduje koncentrovanou převahu v pravém okamžiku na

č. 5/41

pravém místě, aby zde bylo vynuceno bleskové rozhodnutí rychle v boji s blízka.

Všechny francouzské předpisy měly jako základ zkušenosti světové války. Světová válka byla v podstatě tříletý marný boj proti automatické zbraň, proti kulometu. Tato zbraň bránila tehdy každému pohybu, nechráněný útočník byl tlačěn k zemi, musel se zahrabat. Aby útočník mohl dobýt ztrnulé bojové fronty, chráněné kulometry, dopravil do posic nejprve velké masy dělostřelectva. Pěchota byla reorganisována, bylo k ní přičleněno čím dále tím větší množství doprovodných zbraní. Také bylo použito nové pěší taktiky: taktiky úderných skupin.

Obraně, jejíž páteř tvořila automatická zbraň, podařilo se zastaviti úspěšně všechny tyto útoky. Kulomet byl poražen po prvé teprve v tankové bitvě u Cambrai, dne 20. listopadu 1918. Tehdy ještě pancéřový vůz nebyl zdaleka tím, čím je dnes, použit ve velkých masách. Chyběly mu k plnému úspěchu ještě dva důležité pomocníci: motorisovaná pěchota a letectvo. Tyto tři faktory dávají dnešní válce zcela jiný charakter, než jaký měla světová válka. Stopy tohoto vývoje ukázaly se již jasně ve španělské válce. Nemohly ujíti dobře školenému pozorovateli. I když nedošlo k zasazení v takových masách, jako tomu bylo na západní frontě, nicméně dokázaly moderní útočné prostředky své technické vlastnosti poprvé již zde. Záleželo nyní již jen na taktikovi, aby těchto vlastností správně užil v moderní materiální bitvě. Španělsko bylo prvním křtem ohněm moderní zbraně a tak dnešní válka má mnohem více společného s válkou ve Španělsku než s válkou světovou.

Na jedné straně byly španělské zkušenosti správně oceněny. Ruský vojenský tisk „Krasnaja Zvezda“, „Krasnaja Armija“ německý tisk „Wissen und Wehr“ nebo „Kriegskunst“ věnovaly před časem celé stránky španělské válce. V téže době francouzská „Revue Militaire Française“ nepsala o Španělsku buď vůbec nic, nebo se omezila na pouhé popisy bojové činnosti. Druhá strana, která žila v představách světové války, a většinou stále ještě v nich žije, zůstala zpět o celou jednu válečnou doktrinu a musela proto zaplatit za své zastaralé názory již v Polsku a v Belgii.

Bitva u Cambrai byla důležitým mezníkem v dějinách válek. Čas uplynulý až k dnešní válce byl pilně využit ke zdokonalení, jak pancéřů, tak také obrany proti nim. Vzdor tomu zůstala nevyřešena otázka: „Jest tank průraznou zbraní anebo je Cambrai pouhou epizodou?“ Zde měla fantasie volné pole.

Školští strategové zabývali se dále tímto problémem. Fantasii byla zde ponechána volná hra a namnoze se došlo ke směšným a naivním názorům. Manévry byly rozhodovány rozhodčími a nikoli nejdůležitějším faktorem boje, totiž palbou a zpětnou palbou. S tím se však německý generální štáb nemohl spokojit. Potřeboval důkazů. Pevnou základnu, na níž by bylo lze vybudovati zásady bleskové války. A to mu dala válka španělská.

Část španělských front byla charakterisována skoro věčným klidem. Tak na příklad velká část jižní fronty (Andalusie a Estramadura), kde poměry dopravní neumožňovaly žádnou větší akci. Na jiných místech se však rozpoutala, i když v menším měřítku, skutečná materiální bitva se všemi příznaky. Z velkého chaosu bitvy u Guadalajary, kde motorisované italské jednotky se objevily poprvé asi se 150 tanky, nelze vyvoditi celkem žádných hlubších důsledků. Ital generál Manzini zaměnil Španělsko s Habeší, podcenil svého protivníka. Nedostatek rezerv, s kterými nedisponoval vůbec a nebo je měl na nesprávném místě, stal se Manzinimu osudným, při čemž působilo ovšem také nepříznivé počasí.

Jinak tomu bylo však v bitvě u Brunete. Od 6. — 28. července 1937, tedy tři týdny, zápasily síly gen. Miajy se silami generála Varela v bojovém prostoru ne hlubším 20 km a 18 km širokém. O tento malý prostor bojovalo s obou stran 80.000 mužů a cca 300 tanků, 110 až 120 bateriemi všech kalibrů a aby tomuto pekelnému ruchu byl propůjčen zcela moderní charakter, zápasilo o vládu ve vzduchu nad bojovým prostorem asi 300 letadel. Pozoruhodné bylo toto zasazení tanků také pro pahorkovitý charakter terénu, který byl odlišný od ostatních front, které byly charakterisovány většinou rozezlatou iberskou krajinou.

Při ofenzivě proti Belchite dne 25. IX. 1937 bylo zasazeno s republikánské strany asi 30.000 mužů, 40 baterií a 80 tanků. V zimní bitvě u Teruelu, od polovice prosince 1937 až do polovice února 1938, bylo zasazeno s republikánské strany často až 100 tanků v koncentrovaném útoku.

Jiná materiální bitva vyvinula se na Ebru. V šířce pouhých 40 km bojovalo 100.000 mužů. V ohnisku bitvy připadala na jednu divisi šířka fronty pouhých 8 km. Spočátku bojovala zde republikánská armáda proti slabšímu nepříteli, později však v době 7. protiofenzivy gen. Yaguas proti nepříteli silnějšímu, jak početně tak i materiálem.

V prvním protiútku na linii Menquienza — Fayon bylo zasazeno od 4. — 7. srpna 1938, 120 tanků podporovaných

200 letadly. Ve třetí protiofensivě na Villalba a na výšinu Gaeta zasadil generál Vigon 130 tanků a 300 letadel do boje. První protiúder doprovázelo italské dělostřelectvo 25.000 ranami a třetí protiúder byl podporován 250.000 výstřely. Dohromady vypálily německo-italské intervenční trupy v bitvě na Ebru 1,150.000 dělostřeleckých ran. Jejich letectvo shodilo asi 8,000.000 kg bomb. Tato válka, která vzplála na barikádách, prodělala všechny vývojové formy. Rok 1937 vyznačoval se bojovými metodami světové války. Léta 1938 — 1939 byla charakterisována metodami prosakování. Tyto metody charakterisovaly bitvu aragonskou, boje na Ebru a katalánskou ofensivu. Zasazení tanků dosáhlo v těchto bojích průměrné síly světové války a španělská forma zasazení letectva odpovídá dnešním metodám. Pro toho, kdo toto vše sám prodělal, zní často zprávy o nejnovějších vymoženostech směšně. Znal je již před třemi léty.

Nový způsob útoku překvapil úplně republikánskou armádu. V aragonské bitvě urazily motorisované kolony v krajinách Alcaniz a Caspe až 40 km denně. Byl tam stejný obraz zapchaných silnic jako ve Francii 1940. Říkalo se tehdy, že útočník tvoří „Bolsaš“ to značí kapsy. A skutečně stejně jako ve Francii bylo vojsko buď přemoženo převahou útočných prostředků a nebo nepřítel byl zpozorován teprve tehdy až se objevil v jejich zádech. Tyto bitvy ve Španělsku byly charakterisovány netoliko zcela vyjimečným zasazením tanků, ale daleko spíše to bylo letectvo útočnickovo, které ovládlo svou iniciativou všechnu bojovou činnost pozemních bojových sil.

První blesková válka, vedená podle receptů osvědčených ve Španělsku, bylo polní tažení proti Polsku. Dohromady trvalo 35 dní. Odpor protivníkův byl však zlomen již v prvních dnech boje. Toto tažení bylo totální válkou pravého Hitlerova stylu. Také zde ovládla útočnickova iniciativa všechnu bojovou činnost. Operační zásah generálního štábu byl nemožný. Útočník ovládl zcela vzduch. Rozdrtil částečně letectvem, částečně pátou kolonou všechna spojení a komunikace. Rozšiřoval všemi prostředky panickou náladu mezi civilním obyvatelstvem.

O poměru sil informuje nás tato přehledná tabulka:

<i>Země. :</i>	<i>Pěší divise :</i>	<i>Panceřové jednotky:</i>	<i>Jezdectvo:</i>	<i>Letadla</i>
<i>Polsko</i>	22	1 brigáda	8 brigád	300
<i>Německo</i>	73	15 divisií	1 brigáda	5.000

Přesila útočnickova byla tedy u pěších divisií trojnásobná, u

mechanisovaných divisí a v letectvu 15ti násobná. Rozhodující nebyla však, relativně řečeno, mocná přesila, ale bylo to především správné zasazení, správné ocenění moderních útočných zbraní.

Rovněž polský generální štáb lpěl na francouzských doktrínách. Počítalo se se zasazením útočných prostředků na široké frontě. Kdyby bývalo vše probíhalo podle norem světové války, musela by bývalá polská armáda být schopna odporu i proti takové přesile po několik týdnů. To co bylo však předvídáno a počítáno na týdny, odehrálo se za den a často i za hodinu. Němci zasadili v nové bojové formě dne 3.-4. září 1939 u Czeszochowy na úzké frontě 6 tankových divisí. Jejich postup byl daleko více brzděn komplikovaností zásobování materiálem a pohonnými látkami, než samotným nepřítelem.

Vše co potom následovalo bylo pronásledováním, rozvíjením vždy obnovovaných obranných posic na opačnou stranu. Pouze několik ostrovů odporu, větší města, udržela se déle. Tak se udržela ještě Varšava od 19.-30. září 1939. To bylo velikým poučením pro taktiku obrany. Francouzský generální štáb, stejně jako nevěnoval pozornosti zkušenostem ze Španělska, nezajímal se ani o zkušenosti polské. Osm celých měsíců byla francouzská armáda zalezlá do „Gamelinovy díry“ (viz poznámku) a čekala zde na bitvu na západě.

Ta přišla se smutnými událostmi v květnu a červnu 1940. Tyto události jsou anglické veřejnosti příliš známé, než aby bylo nutno je dlouze opakovat. Proto o tom pouze několik slov.

Generál Gamelin očekával německý hlavní úder ve směru na Bruxelles, stejně jako tomu bylo ve světové válce v r. 1914.

Široké vrstvy francouzských vojáků pochybovaly vždy o Gamelinových schopnostech. Když Gamelin navštívil v zimě r. 1939 frontu dal vystavěti kulometné hnízdo konstruované podle jeho vlastních představ. Francouzští vojáci nazývali je ve své hantýrce „Le trou de Gamelin“ — Gamelinova díra.

Jeho armádní skupina, nejlepší jednotky francouzské a B.E.F. byly orientovány na severo-východ. Linii Meusy zajišťovaly pouze slabé jednotky. Byl přesvědčen, že obrana jest silnější bojovou formou. Je přímo odpudivé, jak silně tento muž lpěl na představách světové války.

Němci prorazili obranu na Meuse mezi Givet a Dinant dne 13. června 1940. Zasadili na pouze 20 km široké frontě 6 tankových a 21 normálních divisí. Tento infiltrační postup chránili na severu současným útokem jiné armádní skupiny,

č. 5/41

kteřá prorazila směrem na Maastricht. Levé křídlo hlavního průrazného proudu chránili útokem třetí armádní skupiny. Tato skupina měla jako cíl útoku Sedan-Montmédy a Rethel, levé křídlo opevnění Maginotovy linie. Patrně proto, aby je nemohl protivník užít jako základnu k protimanévru.

Slabě obsazená linie Meuse nedovedla odporovati infiltračnímu útoku. Útočník prorazil ji v několika hodinách tím, že demoralisoval zcela obranu. Pak přešel Ardenny. Také zde byl Gamelin přesvědčen, že toto pohoří není proniknutelné pro nedostatek dopravních cest. Měl jistě pravdu, ale pouze ve smyslu světové války. Na široké frontě jest toto horské území zajisté neproniknutelné, ne ve smyslu prosakování. Bleskově prorazily motorisované jednotky proti pobřeží. Dostihly pobřeží v deseti dnech u Abbéville, dne 24. května 1940 s průměrným výkonem 14 mil denně.

Nyní došlo ke druhému omylu Gamelinovu. Chyběl mu skutečně cit velikého vojevůdce. Měl pouze jednu volbu. Bez ohledu na situaci, která zatím nastala za jeho zády, namířiti se všemi silami protiblitze ve směru na Cáchy a Koblenz. Ani on a ani jeho štáb neznali však tyto metody moderního vedení války. A tak počal Gamelin látat již ztracenou situaci. K tomu musel přeskupiti své armády orientované na severo-východ o plných 180 stupňů na jihozápad. Došlo k protimanévru u Cambrai a u Array, avšak již opožděně. Rozuměl Gamelin vůbec tempu moderní bleskové války?

Nyní započal druhý díl bitvy na západě. Byla to bitva o Francii, údobí Weygandovo a Weygandovy linie. Místo aby porozuměl situaci a použil zbytků francouzské armády k energickému protimanévru, mohli bychom to spíše nazvati lépe protiinfiltrací, rozdělil Weygand armádu lineárně na Weygandově linii. Tato linie byla útočníkem napadena dne 8. června ve třech směrech. Hlavní útok byl veden na pravé křídlo, mezi Abbéville a Amiens. Zasadil zde opět na úzké frontě 7 tankových divisí. Ty dostihly za 48 hodin Rouenu po průměrném výkonu 30 mil za den a tím byla také tato kapitola války ukončena.

Je možné, že morálka francouzské armády nebyla na výši. Kdyby byli však Gamelin a Weygand rozuměli epoše, tempu moderní bitvy, bylo by se Němcům sotva podařilo přeměnití jejich počáteční taktické úspěchy na rozhodující úspěchy strategické. Také by bylo možno říci, že nám chybí podklad, abychom mohli již nyní posuzovati tyto události. Zajisté nemůžeme ještě analysovati jednotlivé detailní otázky. V celku však pozorováno, chápeme-li události jako střetnutí dvou

0.5/41
válečných doktrín, můžeme již dnes formulovati svůj posudek. K tomu máme před sebou tři války: Španělsko, Polsko a Francii, kde tyto všechny okolnosti tak nápadně k sobě se hodí.

Prosakování je základní metodou současné války. Tento způsob útoku odmítá doktriny klasické průrazné bitvy světové války. Na místě tohoto starého způsobu, vyznačujícím se širokým tlakem, koncentruje nová metoda tlak na úzké frontě, používá bojových prostředků, které mnohokrát převyšují protivníkovy síly na tomto místě, a prorážejí obranné posice ve více směrech. Tak je založena ofensiva na celkové šíři jen nějakých 20 km, při čemž těžiště je rozděleno do tří směrů po 2 km šíře. Tímto způsobem mohou býti dobyta také horská pásma, předpokládáme-li, že tam jsou přechody.

Vlastní smysl tohoto útočného způsobu je přepadnutí obrany prosakováním demoralisované ze zadu, aby pak povstalým průlomem bylo možno zasaditi jádro útočné armády v hloubce zázemí.

Nové formy útoku jsou umožněny technickými vlastnostmi moderních útočných prostředků. Tři faktory charakterisují bleskovou válku: motorisace (možnost dopravy), letectvo a tanky. Chceme v dalších kapitolách zkoumati jejich zasazení, abychom tak odhalili další tajemství bleskové války.

Stejně jako Napoleon má také Hitler svou vlastní originální strategii a taktiku. Tehdy to trvalo konservativním vojevůdcům kolem dvaceti let (1789–1809), až k bitvě u Wagramu, než odhalili Napoleonovy metody boje. Vlastně to nebyla již stará generace, nýbrž generace zcela nová, která zasadila Napoleonovi konečnou ránu u Lipska a u Waterloo. Zdá se, že ani s Hitlerem to nebude jiné. Také Hitlera může poraziti vojensky jen ten, kdo má plné porozumění pro epochu moderní války a kdo se dovede moudře oprostit od starých představ světové války.

Již ve světové válce se ukázalo, jak je svízelné oprostiti mnohé vyšší velitele od psychosy posícní války zákopové. Nechtěli přejíti k útoku ani tehdy, když se jim naskytly výhodné předpoklady. Před tímto nebezpečím varoval generál Ludendorff německé generály v březnové ofenzivě 1918. Haig mluvil stejně v srpnu 1918.

Obyčejně odmítají konservativní velitelé novinku, která již byla prakticky vyzkoušena, s poukazem na to, že v tomto případě byla situace zcela abnormální. Abnormální bylo tedy Španělsko, Polsko, Belgie, Francie atd. Ve skutečnosti není válka již jako taková žádnou normální věcí. Totiž díváme-li

č. 5/41

se na ni s humanitního stanoviska. Nicméně v této abnormalitě můžeme něco posuzovati jako normál. Každá válka, každá bitva a dokonce každý útok má své zvláštní vlastnosti. Správný vojevůdce je vynálezcem těchto zvláštností a takovému vojevůdci může se postavit jen ten, kdo je dosti pružný, aby se dovedl přizpůsobit právě těmto zvláštnostem boje.